

قلعه بیاضه یادگار دلیری ها و مقاومت مردم یزد در برابر استبداد

کوه سرارزمی می‌شود. کویر ابرقو که یکی از معروف ترین مناطق کویری کشور محسوب می‌شود به شکل دایره بین دو رشته کوه قرار گرفته و به فاصله کمی از آن کویر تاغستان واقع شده است. کویر در انجیر که سومین منطقه مهم کویری در یزد به شمار می‌رود با مساحت تقریبی ۱۵۰۰ کیلومتر مربع در شرق استان قرار گرفته است. دیگر کویرهای استان عبارتند از:

- کویر هرات و مروست با مساحت تقریبی ۵۰۰ کیلومتر مربع و نسبتاً مرطوب.

- کویر بهشت آباد بین انار و رفسنجان با جهت شمال غربی به جنوب شرقی.

- کویر بهادران در جنوب شرق مهریز، با جهت شمال غربی به جنوب شرقی.

- کویرهای ساغند، حاجی آباد و زرین آباد نیز از جمله کویرهای استان یزد هستند.

یادگار دلیری ها و مقاومت های گسترده مردم این خطه در مقابل چپاولگران و زورمندان است. این قلعه، از جمله مکان هایی است که از دیدگاه باستان شناسی و مطالعه احوال گذشته مردم این ناحیه، باید بیش از پیش مورد بررسی و تحقیق دقیق قرار گیرد. از دیدنی های دیگر این محل، درخت زیتون تناوری است که عمر آن به بیش از یک هزار سال می‌رسد.

مناطق کویری استان یزد را می‌توان به نواحی زیر تقسیم کرد: کویر اردکان (سیاه کوه) که مهم ترین کویر منطقه به شمار می‌رود و به شکل یک نعل اسب با جهت شمال غربی- جنوب شرقی در شمال اردکان قرار دارد. این منطقه کویری بین دو کوه منفرد «هرش» به ارتفاع ۱۹۳۹ متر در جنوب و «سیاه کوه» به ارتفاع ۲۰۵۰ متر در شمال قرار دارد و مکانی مناسب برای جذب جریان های آبی و سیلابی است که از دامنه این دو

میر حسینی

جای این مسیر، رباط هایی زیبا و متعدد با پنجره هایی قوسی و معماری شگفت انگیز قرار گرفته و مجموعه ای دیدنی و جذاب را پدید آورده است. از آن جمله قلعه بیاضه که بدون شک یکی از دیدنی ترین قلعه های نظامی نسبتاً سالم کهن است که در کنار باغ های زیبای آبادی خور بیابانک در جوار درختان نخل و سنجد و انواع میوه و مرکبات قرار گرفته است و جاذبه بی مانند این مسیر را کامل می‌کند

قلعه بیاضه که حکیم ناصر خسرو قبادیانی نیز از آن دیدن کرده،

گز که جا به جای حاشیه های کویر را تسخیر کرده و زیبایی و جذابیت خاصی به این مسیر بخشیده است و جود دارد. در انتهای مسیر بافق، پارک بسیار زیبای آهن شهر وجود دارد که در حدود ۲۰ هکتار وسعت آن است و از نخل های کهنسال و انواع گل ها پوشیده شده است و همچون بهشتی موعود در انتهای راه کویری خودنمایی می‌کند. مسیر دیگر، محور یزد، خراق، بیاضه تا خور بیابانک است که سرشار از تپه های گنبدی شکل شنی پوشیده از تاق و بوته های صحرايي و کویری است. جا به

در میان منابع متنوع جهانگردی در ایران، بی شک کویر از جاذبه ای خاص برخوردار است. خصوصاً اینکه بعضی از کویرهای ایران در نوع خود منحصر به فرد هستند و از جالب ترین مناظر و دیدنی های دنیا محسوب می‌شوند

گشت و گذار در میان فضاهای وسیعی که نگاه را تا دور دست می‌کشاند، غافلگیر شدن در چشم انداز شن های روان و شوره زارهای خشک و سوزان، ابنیه تاریخی، سایه تک آبادی ها، بناهای آجری رنگ، ساختمان های ساده و خشن، کاروان سراها و رباط های قدیمی برای هر جهانگردی جذاب و دیدنی است

از میان جهانگردانی که در نیمه راه شرق و غرب از ایران دیدن کرده اند، «سون هلدین» سیاح سوئدی به خاطر کار بزرگ و ژرف خود، جایگاهی والا دارد.

به دستور باقر خان، «سردار بختیاری» حاکم یزد:

اولین روزنامه نگار یزد هم چوب خورد

یزدیهما همواره در جریانات سیاسی در صف اول راست یا چپ ایستاده اند و در این راستا روزنامه ها و روزنامه نگاران جسوری مانند فرخی را به بازار سیاست عرضه کرده اند که با شجاعت تمام به کارزار استبداد رفته اند. این جسارت را در اواخر دهه ۱۳۲۰ و اوایل دهه ۱۳۳۰ می‌شود دید

که چه عریان به دعوی سیاسی آمده اند تا جایی که پیش از ملی شدن صنعت نفت، نشریات یزد به بیش از ۵۰ نشریه رسید و بسیاری نیز توقیف شدند. بنابراین وقتی داستان چوب خوردن اولین روزنامه نگار یزد را می‌خوانیم عجیب نیست. سفینه نجات اولین روزنامه یزد در ۲۸ نوامبر ۱۹۰۷ میلادی شروع به انتشار کرد.

مدیر مسئول و صاحب امتیاز آن یعنی محمد صادق سفینه طراح و کاریکاتوریست زبردستی بود که برخی از نقاشی های او در صفحات روزنامه اش به چشم می‌خورد. با ورود سردار جنگ بختیاری- حاکم یزد- این روزنامه به مناسبت انتشار یک کاریکاتور از سردار و نایب وی مدبرالدوله و خزانه دارش مشیرالممالک توقیف شد. در این تصویر خزانه دار به شکل سگ در

یزد در گذشته ای نه چندان دور

دکتر حسن میر حسینی

بعد از مدتی همان صدراعظم ضد مشروطه (عین الدوله) عضو پارلمان مشروطه شد.

از طرف دیگر بین دو گروه مشروطه خواه و ضد مشروطه که هر دو در ساختار قدرت جایی داشتند، درگیری رخ داد. این درگیریها و دشمنی ها نه تنها منجر به جنگ و ستیز و دسته بندی ها شد بلکه در روند اداره ی جامعه نیز خلل وارد کرد و روند تحولات متأثر از مشروطه را بسیار کند نمود و در نهایت بعد از دو دهه، ایران گرفتار دیکتاتوری رضاشاه گشت.

دوره ی ناصری رخ داد، یزد اهمیت تجاری خود را از دست داد و اهالی آن به بیکاری و کساد و فقر مبتلا شدند

وضعیت مذکور مربوط به اواخر حکومت مظفرالدین شاه است، زمانی که ایران در التهاب انقلاب مشروطیت قرار داشت و در نهایت، رژیم خودکامه ی استبدادی بر اثر تلاش گروه ها و اقلشار مختلف به ویژه روشنفکران، روحانیون، تجار و اصناف مبدل به رژیم پارلمانی و مشروطه ی سلطنتی گشت. هر چند مظفرالدین شاه در روزهای پایان عمر خویش فرمان مشروطیت را صادر نمود اما هنوز تا تثبیت آن راه طولانی در پیش بود. لذا سنواتی را که ایران گرفتار نظام دیکتاتوری محمد علی شاه و فتنه های بعدی او بود به عنوان دوره ی مشروطه قلمداد نموده اند (۱۳۲۴-۱۳۲۹ ق). در این سنوات، یزد هم صحنه ی درگیری مخالفین و موافقت مشروطه بود.

از طرفی زمانی که فرمان مشروطیت امضا شد، در ساختار قدرت تغییرات چندانی روی نداد و صاحب منصبان درک درستی از مشروطه نداشتند و

شهرت دیرینه داشته است. با تحولاتی که در اوایل دوره ی قاجار رخ داد و ساختار اقتصادی را متحول نمود، ایران در گردونه ی تجارت بین المللی قرار گرفت. این امر پیامدهای زیادی به دنبال داشت؛ از جهتی ورود کالاها ی ارزان قیمت موجب افول صنایع بومی به ویژه منسوجات گشت و از جهت دیگر عرضه ی محصولات کشاورزی قابل صدور و مورد تقاضای بازارهای خارجی و بازده سودآور آن، ملاکان و تجار را متوجه منافع آن نمود. در عین حال تغییر مسیرهای بازرگانی خارجی که با افتتاح کانال سوئز رخ داد، به رونق هر چه بیشتر بنادر جنوب ایران کمک زیادی کرد و زمینه را برای مشارکت تجار یزدی در امر مبادلات ترانزیت کالا از یزد به سایر نقاط کشور و حتی به آسیای میانه و افغانستان فراهم نمود. موقعیت جغرافیایی یزد که در واقع چهار راه اصلی مسیرهای کاروان رو محسوب می‌شد، نقش مهمی در توسعه ی تجاری یزد ایفا نمود. مجموعه عوامل مذکور موجب شد که یزد در عصر ناصرالدین شاه رشد همه جانبه ای داشته باشد اما با تغییر مسیرهای بازرگانی که در اواخر

از آغاز دوره ی قاجار، یزد کانون فعالیت های مختلف سیاسی، مذهبی، اقتصادی و تجاری شده بود. دوره ی نسبتاً طولانی حاکمیت محمد تقی خان و فرزندانش با توسعه و پیشرفت همه جانبه ی یزد همراه بود. افول این خاندان سرآغاز تحركات مختلف سیاسی و مذهبی اهالی یزد علیه زیاده ستانی های دودمان قاجار گشت. از نظر سیاسی قیام عبدالرضا خان (۱۳۴۳ق) و (۶-۱۳۴۵) شورش محمد عبدا... (۱۳۶۴ق) و کر و فر لوطیان یزد که با حمایت توده های شهری همراه بود، در خور توجه اند. همچنین در جنبش تنباکو، یزدیهما در مبارزه علیه سلطه ی بیگانه پیشگام بودند. از طرف دیگر، یزد جایگاه رشد و تقویت بعضی عقاید مذهبی گشت. در زمان فتحعلی شاه فرقه ی اسماعیلیه در یزد پایگاه داشت. آقا خان مجلاتی رهبر فرقه ی اسماعیلی مدتی در یزد ماند که عاقبت منجر به بلوا شد. فرقه ی بابی و بهایی گری هم مدتی یزد را دچار بلوا و آشوب نمود. از لحاظ اقتصادی نیز یزد جایگاه بلندی داشت. از قدیم الایام در تولید و توزیع بعضی اقلام سرآمده بوده و

